

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Miten Suomen ulkopoliittikan johtamiseen liittyvät tehtävät jakautuvat eri valtioelinten kesken?
2. Selosta, miten Suomessa on käytetty neuvoa-antavia kansanäänestyksiä, ja pohdi tällaisten kansanäänestysten etuja ja heikkouksia demokratian toteutumisen kannalta.
3. Mitkä tekijät vaikuttavat seuraavien tuotteiden hinnanmuodostukseen?
 - a) raakaöljy
 - b) hiustenleikkuu parturiliikkeessä
 - c) taksimatka
4. Tarkastele seuraavia sijoitusvaihtoehtoja ja vertaa niiden etuja ja haittoja yksityisen sijoittajan kannalta: kotimaisen pörssiyhtiön osakkeet, määräaikainen talletus pankissa, asunto-osake.
5. Riita- ja rikosasioita ratkaistaan yhä enemmän sovittelussa. Miten tämä menettely toimii ja mitä se merkitsee yksilön ja yhteiskunnan kannalta?
6. Mäkisen perheen sisarukset ovat mukana työelämässä, mutta työsuhteet ovat niin sanottuja pätkätöitä. Pekalla on määräaikainen sopimus varastotöissä, Matti on osa-aikaisena marketissa, ja tytär Kaija on koeajalla kahvilassa tarjoilemassa. Pekan mielestä hänen määräaikaisuutensa ei ole perusteltua, Kaija taas pelkää työsuhteensa päättymistä ennen aikojaan. Kaikki kolme ovat epä tietoisia työeläkkeen kertymisestä, lomaoikeudesta ja työsuhdeturvasta. Mitkä ovat heidän oikeutensa?

7. Oheinen taulukko kertoo Euroopan unionin laajentumisesta; vuodet osoittavat uusien jäsenmaiden liittymisajankohdan. Mitä vaikutuksia laajenemisella on ollut Euroopan unionille?

Perustajajäsenet (Euroopan talousyhteisö 1957)	Ranska, Saksan liittotasavalta, Alankomaat, Belgia, Luxemburg, Italia
1973	Iso-Britannia, Irlanti, Tanska
1981	Kreikka
1986	Espanja, Portugali
1995	Suomi, Ruotsi, Itävalta
2004	Viro, Latvia, Liettua, Puola, Tšekki, Slovakia, Unkari, Slovenia, Malta, Kypros
2007	Bulgaria, Romania

Tehtävät 8A ja 8B ovat keskenään vaihtoehtoisia. Tehtävä 8A on laadittu vanhojen, vuoden 1994 lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, tehtävä 8B uusien, vuonna 2005 käyttöön otettujen lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Kumpaan tahansa tehtävään saa vastata.

- 8A. Oheinen taulukko kertoo, kuinka paljon väestön pienituloisin ja suurituloisin kymmenesosa Suomessa saivat prosentteina kaikista kotitalouksien käytettävissä olevista tuloista vuosina 1995 ja 2005.
- a) Mitä taulukon perusteella voidaan sanoa tulonjaon kehityksestä Suomessa tänä aikana? (2 p.)
- b) Erään käsityksen mukaan on hyväksi antaa tuloerojen kasvaa. Tarkastele näkökohtia tämän käsityksen puolesta ja sitä vastaan. (4 p.)

	1995	2005
Pienituloisin kymmenesosa väestöstä	4,8 %	4,1 %
Suurituloisin kymmenesosa väestöstä	19,6 %	22,7 %

Lähde: Tilastokeskus, tulonjakotilastot

TAI

- 8B. Tarkastele Euroopan unionin suhdetta Yhdysvaltoihin ja Venäjään sekä suhteiden kehitykseen vaikuttaneita tekijöitä 2000-luvun alkuvuosina.

+ 9. Oheisessa taulukossa on tietoja eräistä suomalaisista kunnista.

- a) Mitä eroa on käsitteillä väestön kokonaisuutos ja muuttovoitto? (1 p.)
 b) Mitä keskeisiä eroja kuntien A, B, C ja D väestön ikä- ja elinkeinorakenteissa on? (3 p.)
 c) Erittele lukujen pohjalta, millaisia sosiaalisia ja taloudellisia haasteita näillä kunnilla on. (5 p.)

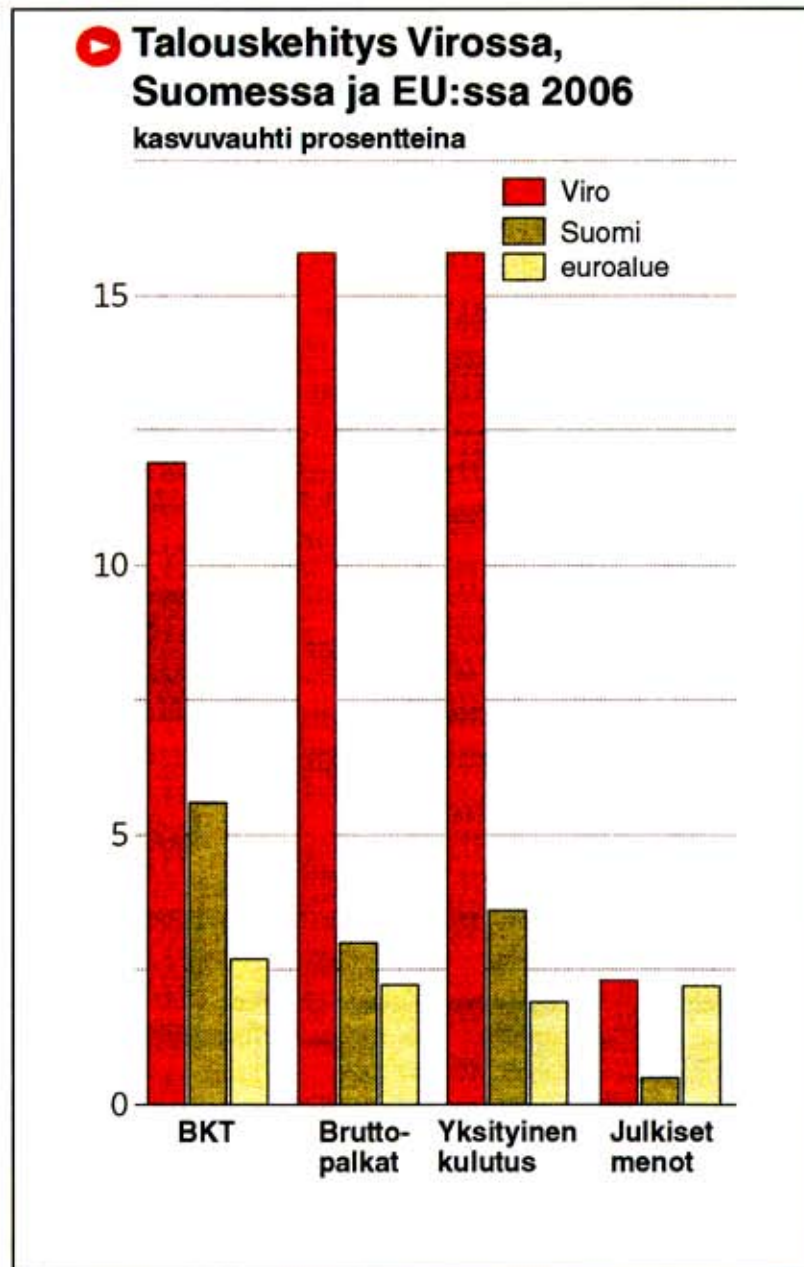
	A	B	C	D
Väkiluku 31.12.2006	3337	8469	3994	8881
Väestön kokonaisuutos, % 2006	-2,1	0,1	1,8	2,4
Muuttovoitto, henkilöä 2006	-41	8	61	126
0–14-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2006	13,9	20,3	19,0	23,8
15–64-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2006	61,7	62,5	63,7	65,2
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2006	24,4	17,2	17,4	11,0
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, % 31.12.2005 ennakkotieto	20,3	0,2	15,6	1,6
Jalostuksen työpaikkojen osuus, % 31.12.2005 ennakkotieto	13,8	8,3	20,3	36,6
Palvelujen työpaikkojen osuus, % 31.12.2005 ennakkotieto	61,6	88,8	61,8	59,4
Työttömien osuus työvoimasta keskimäärin, % 2006	20,4	3,8	6,1	9,3
Tuloveroprosentti 2007	19,75	16,00	19,00	18,50
Lainakanta, euroa/asukas 31.12.2006 ennakkotieto	2654	0	330	1479

Lähde: Tilastokeskus, Kuntaliitto

- + 10. Oheinen kuvio kertoo Viron, Suomen ja euroalueen talouskehityksestä vuonna 2006. Pylväät osoittavat bruttokansantuotteen, bruttopalkkojen, yksityisen kulutuksen sekä julkisten menojen kasvun prosentteina mitattuna.

Eurostat-tilastojen mukaan

- vuonna 2006 bruttokansantuote henkeä kohti (markkinahinnoin) oli Suomessa 31 700 euroa, Virossa 9 800 euroa ja koko Euroopan unionissa (EU 25) 24 700 euroa,
 - vuonna 2005 työtunnin keskimääräiset kustannukset olivat Suomessa 26,39 euroa, Virossa 4,67 euroa ja koko Euroopan unionissa (EU 25) 21,20 euroa.
- a) Mitä tarkoittavat bruttopalkka, yksityinen kulutus ja julkiset menot? (3 p.)
 b) Mitä keskeisiä eroja Suomen, Viron ja euroalueen talouskehityksessä oli 2006? (2 p.)
 c) Tarkastele Viron ja Suomen tuolloisen talouskehityksen myönteisiä ja ongelmallisia piirteitä. (4 p.)

Lähde: Hufvudstadsbladet 22.1.2007